

то действаше расизмът на всяко равнище на обществото, включително и в Партията, за да попречи на това действително ефективна помощ да достигне до ромите, единственото условие, което би им позволило масово да напуснат своето социално и икономическо гето. Нещо повече, отричайки каквато и да е позитивна стойност на ромската идентичност, те валидизираха и подсилиха съществуващото унижаващо отношение, като по този начин разпалваха проблема, вместо да го потушат, каквото бе намерението им. По тази причина може да се твърди, че расизмът лежи в основата на комунистическата политика и подрива многото до голяма степен положителни постижения.

Както и в много други аспекти на комунистическата практика, се смяташе, че следването на правилните принципи в процеса на изграждането на социализма само по себе си осигурява успеха, а съзнанието оставаше непокътнато. Под външния конформизъм лежат незасегнати и неоспорени старите гибелни нагласи, в очакване отново да се появят на повърхността с края на комунистическото управление. Това е истинското наследство на комунистическия режим и то е такова, че онези, които го последваха, също бяха неспособни да го разрешат.

Правните рамки и човешките права бяха не по-малко важна част от комунистическите правилници, отколкото сега, когато се оказват затворени в ковчега на новото законодателство на демократичните републики. Но, както и преди, външното наподобяване на правов ред е безсмислено без строго и съзнателно налагане на конституционното право, съчетано с широка образователна програма, която да помага на много чехи и словаци да постигнат разбиране за ендемичния расизъм на своето общество. Налице е известен напредък, например в прекратяването на принудителната стерилизация, но в много други отношения знаците далеч не са обнадеждаващи.

Като част от този процес на ромите трябва да се осигури известна защита, която да ги предпазва от най-суровите